

URL. : <http://ijrar.com>

ISSN 2349 - 5138

E - ISSN 2348 - 1269

An open Access, peer reviewed, refereed, online and print research journal

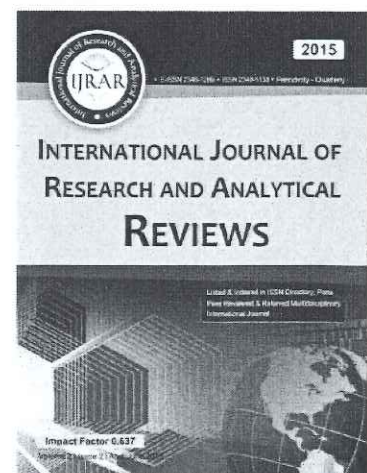
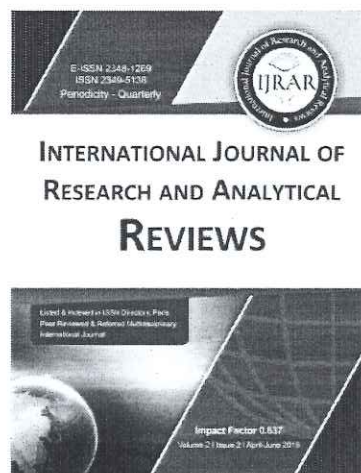
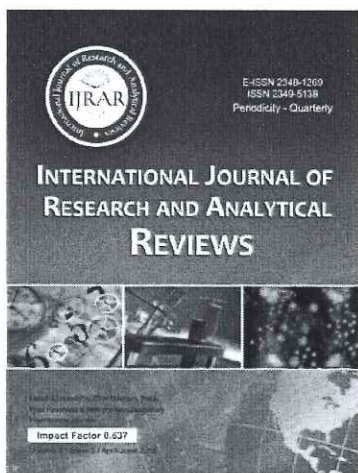
International Journal of Research and Analytical Reviews

UGC Approved Research Journal

Periodicity - Quarterly

Atman Publishing Academy

International Journal of Research and Analytical Reviews

Atman Publishing Academy

2061-C/2/B, Nr. Adhyatma Vidya Mandir, Sanskar Mandal, Bhavnagar-364002.

Contact : 9427903033 E mail : editorsijrar@gmail.com, ijrar1@gmail.com

The Effectiveness of Memory Training Programme in Improving the Academic Performance

Dr. R Sharanamma

Assistant Professor,

DOS in Education, Karnataka State Open University,
Mysore Dist, Karnataka, India.

1. Introduction

Education by all means an attempt to mould and shape the behaviour of the people. Education aims to produce desirable changes in pupils all round development of personality as our knowledge is based on our memory. Memory is the instrument that preserves the continuity of experience and shapes whole personality.

Memory refers to retaining and recalling information over a period of time, depending upon the nature of cognitive task you are required to perform. It might be necessary to hold information for a few seconds. For example, you use your memory to retain an unfamiliar telephone number till you have reached the telephone instrument to dial, or for many years you still remember the techniques of addition and subtraction which you perhaps learned during your early schooling. Memory is conceptualised as a process consisting of three independent, though interrelated stages. These are encoding, storage, and retrieval. Any information received by us necessarily goes through these stages.

According to Woodworth and Marques, "Memory consists in remembering what has previously been learned". A number of strategies exist both for helping pupils consolidate and for increasing the efficiency of their long term memory. Some of the strategies are Association technique, Chain system, Peg system, Initializing system, Pallet system and figure alphabet system.

Some of the strategies which help children to remember what they read are,

1. Clarity about the purpose of reading.
2. Concept analysis and notes taking.
3. Visualizing what they read.
4. Concentration.
5. Repetition.
6. Spaced learning
7. Repeating what they learn
8. Over learning
9. Whole learning.

When a memory trace has little energy to being with the experience if represents is said to be forgotten. Budley puts cause of forgetting, they are:

1. Weak impression.
2. Disuse.
3. Retroactive and proactive interference
4. Repression.

Objectives of the Study are

1. To assess word recall and number recall for VI Standard students.
2. To study the effectiveness of memory training programme in improving memory skills among VI standard students.
3. To develop memory training programme to improve recall of words using chaining system.
4. To develop memory training programme to improve recall of numbers using number alphabet system.

Methodology

1. **Sample:** Around 50 students were selected from 5 different government primary schools of Mysore city (10 students from each school were selected)

2. **Data gathering tools:** In research, tool is necessary to acquire sufficient reliable valid and relevant data adequate in quality and developed to aid in the acquisition of data. A tool is said to be good tool when it possesses the following characteristics:
- Objective
 - Validity
 - Reliability
 - Practicability

Word recall test consists of phonic components and structural components. Phonic components:

1. Consonants
Single Blended Diagraph Silent
2. Vowels
Single Controlled Diagraph Diphthong
3. Long Short

Structural components:

1. Root words
2. Compound words
3. Inflectional endings
4. Prefixes
5. Suffixes
6. Contraction.

Tools

For the present memory training programme, experimental method is most suitable

In experimental research, the researcher analysis, describe and observes the educational trends, events and practices under controlled conditions. Only in experimental research, the variable which are not included in the study are controlled.

Tools for the study are:

1. Immediate memory span test constructed by M. C. Joshi
2. Word recall test [40 words were selected from the standard test constructed by Jyothi M. R
3. Memory training programme developed by the researcher.

Techniques of Analysis

In order to test the research hypothesis setup, significance of mean difference for parallel group was done using 't' test.

Definition of Technical terms:

1. **Memory:** The power that we have to store our experience, and to bring them into the field of consciousness sometime after the experience have occurred is termed as memory.
2. **Memory Training Programme:** It is a programme developed by the researcher using chaining system and number alphabet system to improve the memory abilities of the VI standard students in recall of words and recall of numbers.
3. **Chain System:** This system helps one to remember any amount of ideas or clues in a sequence. It is usually helpful for remembering a list of ideas discussion points, facts places, study points, reports etc. Using the technique of association a list of jobs or ideas should be linked, the first with second and second with third and so on to form a chain pattern of thoughts. We can think any two words at a time the help of the technique of cause and effect.
4. **Figure Alphabet System:** We live in a society filled with numbers without a special technique numbers are very different to memorize because they hard to associate. We could mentally converted number into a word. A word that represents a mental picture it will become easy to remember a number.

In order to study a row of figure, the first step is to convert the digits one to nine and zero into consonants. Table shows consonants and digits:

No	Letter sound	Memory aid
1	T	T has one down stroke
2	N	N has two down stroke
3	M	M has three down stroke
4	R	four end with R
5	L	Latin 50=L, 5 is first unit of this Number
6	J, Sh, Ch	J reversed look like 6
7	k, g, q, c, x	Visualize k drawn with 27's
8	f, r	Cursive f has 2 loops as 8
9	p, b	p reversed look like 9
10	z, s	zero first letter is z

For any research study, it is necessary to know about review of related literature. It is key to vast store house of published literature may open doors to sources of significant problems and explanatory hypothesis and provide helpful orientation.

Review of related literature provides up to date information about the literature related to his own problem already done by the others. It is considered as most important actual planning conducted by study.

1. It provides duplications of the study.
2. It suggests appropriate data gathering tools and techniques of collection of data and analysis of data.
3. It provides comparative data useful in the interpretation and discussion of result and formulation of conclusion.

Procedure of the Experiment

Immediate memory span test for numbers constructed by M. C. Joshi was used in the present study. This test consists of 2 forms both of equal difficulty and digits. There are three lists in each of these two test they have to be administered in the same manner and in each list these digits ranging from 3-10.

The experimenter is to read out each digital one by one and the subject is asked to repeat the same immediately. The experimenter will note down each digit as the same is spoken out by the subject. The tester will use even timings and tone in presenting the number which are to be pronounced singly and clearly. The tester starts with 3 digits number and will proceed to the number of next higher digits if the tester has recalled the given number correctly. This goes on until the tester has failed twice in succession in recalling numbers of different digits when the tester fails to recall the numbers after the digits are spoken from the first list, the tester must give another chance by giving other numbers of some digits from list-II of course without letting the tester know the outcome through comment, gesture or tonal clues. In case the tester fails again in second trail too. He is given one more chance and the numbers from list III are used. If he still fails then the tester starts with the list of next higher digit and tries all the three lists and a failure on all three is taken as a conclusive proof of the tester's inability. If at any stage, the tester is able to recall the numbers from the II list and also from III list he gets a score of 2.3 for that level of digits of the earlier level are added to give the span of immediate memory.

Researcher conducted experiment on control group and experimental group. Sampling is 50 students from each group.

Findings

1. There significant difference between means of scores on pre-test and post- test on word recall of experimental group.
2. There is a significant difference between means of scores on pre-test and post-test on number recall of experimental group.
3. There is significant difference between means and scores on pre-test and post-test on word recall of controlled group but less significant than experimental group.
4. There is no significant difference between means and scores on pre-test and post- test to on number recall of controlled group
5. There is a significant difference between means and scores on tests on word recall of experimental and controlled group
6. There is a significant difference between means and scores on post-test on number recall of experimental and controlled group

Educational Implications

1. The present study helps the teachers and students to know about different memory strategies
2. The present study help the teachers to improve word recall among the students using memory training programme developed by the researcher for improving word recall
3. The present study hell the teachers to improve number recall among the students using memory training programme developed by the researcher for improving number recall

Conclusion

To improve the memory skill in recall of words and recall of numbers among students the techniques prescribed in the memory training programme i.e., chaining techniques and number alphabet system can be used. Using these techniques teacher can help children to achieve to the greatest level in their Academics.

References

1. Aggarwal J C: Essentials of educational psychology' vikas publishing house, pvt ltd, New Delhi 2000
2. Dandapani S: Advanced educational psychology' Anmol publications, New Delhi-2000
3. Mangal S K: Advanced educational psychology, prentice hall of India pvt ltd
4. Morgan G.T and King R. A: Introduction to psychology (6th Ed) TATA mccraw hill, publishing company, New Delhi 1979
5. Munn L Norman and et.al: Introduction to psychology (3rd Ed) Oxford and IBH publishing company, New York, 1972
6. Richard C Atkinson and et al: Introduction to psychology (6th Ed) Oxford and IBH publishing company, New York, 1975

7. Sujata Maiti, Impact of Reasoning Ability on Mathematics Achievement, International Journal of Research and Scientific Innovation (IJRSI), Vol 1, Issue 4, June 2017, ISSN 2321-2705
8. Shakeel Mohammad Cassam Atchia, Vinayagum Chinapah, *Factors Affecting Academic Achievement of Secondary School Students in Mauritius*, Journal of Education and Research, 2019, Vol.9, No.1, pp. 70-90.
9. John A. Dossey, Lois Peak and Down Nelson.- *A Comparative Analysis of American and Japanese Assessment of Eighth Graders*. National Centre for Education Statistics, US Department of Education Office of Educational Research and Improvement, Washington DC, 1997.
10. ಡಾ. ಕೆ. ಯಶೋಧರ, *ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ*, ನಾಲ್ಕನೇ ಮುದ್ರಣ, ಶಿಬಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 2007.
11. ಡಾ. ವಾಮದೇವಪ್ಪ ಎಚ್.ವಿ. , *ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು*, ಶಿಕ್ಷಣಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯವಿಶ್ವಕೋಶ, ಸಂಪುಟ 1., (ಪು.214- 419), ಶಿಕ್ಷಣಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ, ಕರಾಮುವಿ.
12. ಡಾ. ಮುದ್ದುಮಲ್ಲೇಶ್ ಎಚ್., *ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆ*, ಶಿಕ್ಷಣಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಸಂಪುಟ 1. (ಪು. 192-195), ಶಿಕ್ಷಣಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ, ಕರಾಮುವಿ.
13. ಡಾ. ಎಸ್.ಬಿ. ಯಾದವಾಡ., *ಗಣಿತ ಬೋಧನಾ ಪದ್ಧತಿ*, ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, 2006.
14. ಕೆ.ಎನ್. ರಾಜಶೇಖರಯ್ಯ, *ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅಳತೆ, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ*, ಯಶಸ್ವಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, 2000, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ.
15. ಡಾ. ಹೆಚ್.ವಿ. ವಾಮದೇವಪ್ಪ, *ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ*, ಶ್ರೇಯಸ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ದಾವಣಗೆರೆ 2010
16. ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಎನ್. ಮಂಜುನಾಥಯ್ಯ, "ಕಲಿಕೆ-ಸ್ವರೂಪ, ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು", ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಸಂಪುಟ 2 (ಪು. 189-211), 2014, ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ, ಕರಾಮುವಿ.
17. ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಗಣಿತ , ಒಂಭತ್ತನೇ ತರಗತಿ ಭಾಗ-1 ಮತ್ತು ಭಾಗ-2
18. www.statology.org
19. www.statisticsshowto.com
20. www.frontiersin.org

URL : <http://ijrar.com>

ISSN 2349 - 5138

E - ISSN 2348 - 1269

An open Access, peer reviewed, refereed, online and print research journal

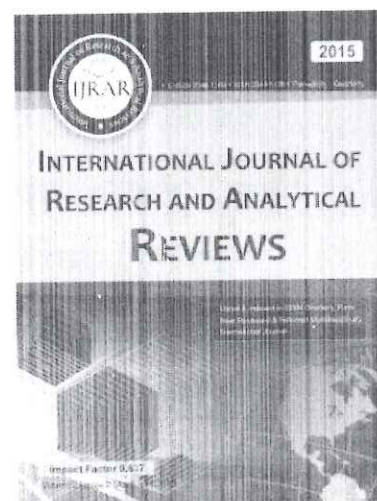
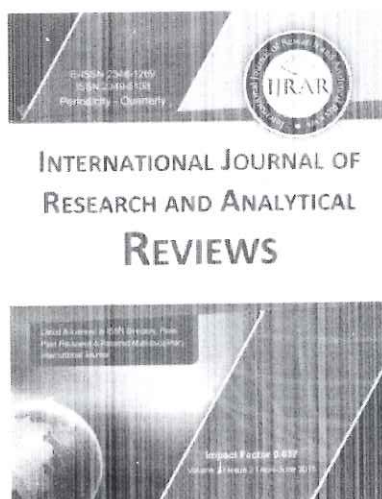
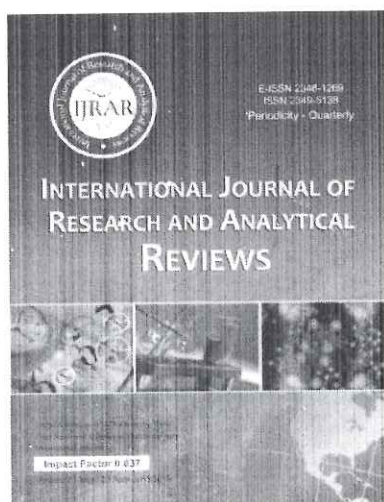
International Journal of Research and Analytical Reviews

UGC Approved Research Journal

Periodicity - Quarterly

Atman Publishing Academy

International Journal of Research and Analytical Reviews

Atman Publishing Academy

2061-C/2/B, Nr. Adhyatma Vidya Mandir, Sanskar Mandal, Bhavnagar-364002.

Contact : 9427903033 E mail : editorsijrar@gmail.com, ijrar1@gmail.com

A PERSPECTIVE OF DR. BABU JAGJIVAN RAM ON FOOD AND AGRICULTURE IN INDIA DURING 1970's

*Dr.R. Sharanamma and **Dr.J.S. Chandrashekar

Introduction

The **Green Revolution in India** refers to a period in India when agriculture was converted into an industrial system due to the adoption of modern methods and technology, such as the use of high yielding variety (HYV) seeds, tractors, irrigation facilities, pesticides, and fertilizers. All of these together were seen as a 'package of practices' to supersede 'traditional' technology and to be adopted as a whole. Post-Green Revolution, the production of wheat and rice doubled due to initiatives of the government, but the production of other food crops such as indigenous rice varieties and millets declined. This led to the loss of distinct indigenous crops from cultivation and also caused extinction.

Contributions of Dr. Babu Jagjivan Ram on Food and Agriculture

During his tenure as the Minister of Food and Agriculture, first from March 1967 to June 1970 and then again from October 1974 to February 1977, he took up the responsibility of handling this Ministry at a difficult juncture. It was in the late sixties, the country was reeling under a severe food shortage following two years of drought. Jagjivan Ram concentrated on the growth of agriculture, food production and Public Distribution System (PDS). He worked hard and helped in enabling the country to ensure food security and availability of food at reasonable price for millions of people in the country.

When he began his tenure in this Ministry, India was dependent on foodgrain imports and was struggling to find some innovative measures to increase agricultural production. Babuji was convinced that the growth of the national economy rests heavily on the growth of agriculture. He was, therefore, of the opinion that self-sufficiency in India's agricultural economy should be achieved as quickly as possible, so that dependence on foodgrain imports could be eliminated. He

*Dr.R. Sharanamma, Department of Studies and Research in Education, KSOU, Mysuru

Dr.J.S. Chandrashekar, Department of Studies and Research in Education, KSOU, Mysuru

initiated a number of new measures and reoriented agricultural policies and programmes to achieve record food production. Important among them were—acceleration of irrigation programmes, resolving inter-state water disputes, National Seeds Programme for production of quality seeds, promotional campaign for fertilizer use, etc. Through adoption and application of improved agricultural practices, cultivation of high-yielding varieties, increased use of fertilizers and pesticides, assured irrigation, improved water management practices, expansion of agricultural credit, development of marketing and storage, crop production was taken to new heights.

To overcome the food scarcity situation in the country, due to the unprecedented droughts of 1965 and 1966, Babuji took several measures and dealt with the situation successfully. Large-scale feeding programmes were organized for the benefit of the vulnerable sections of the population. The distribution of foodgrains from fair price shops was maintained with a view to safeguarding the interests of the consumers. Vigorous efforts were made to maximize domestic procurement of foodgrains and to supplement the domestic supplies through imports. In 1970, when he switched over to the Defence Ministry, food shortage had been reduced to a mere bad dream.

Jagjivan Ram realized that Public Distribution System was an effective mechanism to manage the supply chain of foodgrains to the common people. To meet the requirements of the Public Distribution System, increased emphasis was laid on domestic procurement and the country's dependence on imports was progressively reduced. Public distribution of foodgrains was made a regular feature of food management in the country.

Another important contribution of Jagjivan Ram was in the field of Land Reforms, to which he accorded much priority as an effective step to transform the rural economy. Following the Chief Ministers' Conference in 1976, considerable progress was made in implementing land reforms. Development of animal husbandry and dairying, inland fisheries, improving the forest cover, procurement of foodgrains from domestic markets for public distribution, making PDS a regular feature for better food management in the country, building buffer stock, incentive prices for farmers, etc. were also given emphasis during Babuji's tenure.

In 1975, during his second term as the Food Minister, there was a worldwide shortage of foodgrains. India managed the crisis with effective policy measures such as de-hoarding campaigns, expansion and streamlining of the PDS and increased inputs of foodgrain production. In fact, the whole approach to food and agriculture policy under the leadership of Jagjivan Ram was of practical

significance. They not only succeeded in meeting the crisis in those times, but also came to be part of the long-term policy framework on food and agriculture in the country.

The Ministry was usually looked upon as a graveyard for reputations. Jagjivan Ram took charge at a time when the country was reeling under drought. But, as was his wont, he faced the challenge and viewed it as an opportunity. As he once remarked: "The growth of the national economy is, in a way, the growth of agriculture itself. And development of agriculture in a rational way is, to a considerable extent, the promotion of social justice for the weaker sections". The Green Revolution in the future brought by agricultural scientists would have been impossible without the unstinting support that Jagjivan Ram gave them from early days during his stewardship of the Ministry. This was possible only because of the new food policy initiated by Jagjivan Ram. Its basic components were as follows: "Domestic procurement must be always undertaken without fail, public distribution of foodgrains should be a regular feature of food management, a buffer stock needed to be built up, incentive prices needed to be paid to farmers and high-yield seeds should be used." He also elaborated on the need for introducing machinery in agriculture. It is this integrated approach which paid dividends and helped to turn the country from a food-deficient to a food-surplus nation.

Conclusion

Dr. Babu Jagjivan Ram aware of the Indian conditions, he stressed to use high-yielding varieties, use of machineries in agriculture, and he made mandatory to use domestic agriculture products and distribute the same to public for best food management in India. Hence, the contributions of Dr. Babu Jagjivan Ram were remembered.

ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದ ವಿಮೋಚಕ-ಡಾ. ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್

* ಡಾ. ಕುಮಾರ.ಡಿ. **ಡಾ.ಆರ್.ಶರಣಮ್ಮ,

ಸುಮಾರು 200 ವರ್ಷಗಳ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯಾದ ಭಾರತ ದೇಶವು 1947ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅಖಂಡ ಭಾರತವು ಇಬ್ಭಾಗವಾಗಬೇಕೆಂದು ಹಲವರ ಕೂಗು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳಿಸಿದ ಅಖಂಡ ಭಾರತವು 1947ರ ಅಧಿನಿಯಮದಂತೆ ಭಾರತ-ಪಾಕಿಸ್ತಾನವಾಗಿ ವಿಭಜನೆಗೊಂಡಿತು. ಹೊಸದಾಗಿ ಉದಯಿಸಿದ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಗಡಿ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಕಿರಿಕಿರಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದು 69 ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದರೂ ಕೂಡ ಇಂದಿಗೂ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ದೇಶದ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಲೀ, ವಿದೇಶಾಂಗ ಸಚಿವಾಲಯವಾಗಲೀ ಹಾಗೂ ರಕ್ಷಣಾ ಸಚಿವರಾಗಲೀ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿ ಎರಡು ದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಸ್ನೇಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು, ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವಂತಹ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಭಾರತವು ಪ್ರಾರಂಭದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಯುದ್ಧದ ಸಾವು ನೋವುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ನಮಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಮೂರು ಯುದ್ಧಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ;

1. 1962ರ ಭಾರತ-ಚೀನಾ ಯುದ್ಧ
2. 1966ರ ಭಾರತ-ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಯುದ್ಧ
3. 1971ರ ಭಾರತ-ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಯುದ್ಧಗಳು

ಮೊದಲಿಗೆ ಭಾರತ-ಚೀನಾ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ 1959ರಲ್ಲಿ ಚೀನಾದೇಶವು ಟಿಬೆಟನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಭಾರತ-ಚೀನಾ ದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಗಡಿವಿವಾದ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡವು. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ದೈಹಿಕವಾಗಿ, ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸೈನಿಕವಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇದನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದ ಚೀನಾ ದೇಶವು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ತವಾಂಗ್ ಹಾಗೂ ಲಡಾಕ್‌ನ ಹಲವಾರು ಭಾರತೀಯ ಸೇನಾ ತಾಣಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ರಸ್ತೆ ಸಂಪರ್ಕವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಳಾಗಿ ಸರಕು ಸೇವೆಗಳ ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸರಬರಾಜಿಗೆ ತುಂಬಾ ತೊಂದರೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಭಾರತೀಯರ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ದೇಶದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿತು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಎದುರಿಸುವಂತಹ ಸಮರ್ಥನಾಯಕನ ಕೊರತೆಯು

ಡಾ. ಕುಮಾರ.ಡಿ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

ಡಾ.ಆರ್.ಶರಣಮ್ಮ, ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಂಶೋಧನ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತರ್ಣ ಕೇಂದ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಯುದ್ಧದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನೆಹರುವರು ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಚೀನಾ ದೇಶವು ನಮ್ಮ ಪಂಚಶೀಲ ತತ್ವಗಳಿಗೆ, ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ಮೋಸ ಮಾಡಿತ್ತೆಂದು ನನ್ನ ಬಹುದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಚೀನಾ ದಾಳಿಯಷ್ಟು ಯಾವುದು ನನ್ನ ನೋಯಿಸಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು". ಚೀನಾ ದಾಳಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಎದುರಿಸಲಾಗದ ಭಾರತೀಯರ ವೈಫಲ್ಯಕ್ಕೆ ಅಂದಿನ ರಕ್ಷಣಾ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಪಿ. ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೇನನ್ ಗುರಿಯಾಗಿ ಸಿ ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್‌ನಿಂದ ಇವರನ್ನು ಕೈ ಬಿಡಲಾಯಿತು. ಈ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಭಾರತವು ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲೇ 1966ರಲ್ಲಿ ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಗಡಿವಿವಾದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಉಪಟಳವನ್ನು ಭಾರತವು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅಂದಿನ ರಕ್ಷಣಾ ಸಚಿವರು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯ ಫಲದಿಂದಾಗಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸೋತು ಶರಣಾಯಿತು. ಆದರೂ ಕೂಡ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ಗಡಿವಿವಾದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಉಪಟಳವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ಎರಡು ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲೇ 1971ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟಿದ ಅಂದಿನ ಪ್ರಧಾನಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಸಮರ್ಥನಾಯಕತ್ವದ ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಸಿದರು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಆಂತರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದ ಮತ್ತು ದೇಶದ ಆಹಾರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದಂತಹ, ದೇಶದ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರನ್ನು ಪುನಃ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಕ್ಷಿಪ್ರಕರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರ ಆದೇಶದಂತೆ ರಕ್ಷಣಾ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಹ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರು ತಮ್ಮೆಲ್ಲ ಅನುಭವ, ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ, ಧೈರ್ಯ, ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ರಕ್ಷಣಾ ಇಲಾಖೆಗೆ ಧಾರೆ ಎರೆದು ಪಾಕ್ ವಿರುದ್ಧ ಜಯಗಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ ಉದಯಿಸಲು ಜಗಜೀವನರಾಮ್ ಕಾರಣಕರ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

1971ರ ಭಾರತ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಯುದ್ಧದ ಹಿನ್ನೆಲೆ

1947ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳಿಸಿದ ಭಾರತವನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪಾಕಿಸ್ತಾನವೆಂಬ ಎರಡು ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಅದರಂತೆಯೇ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ಕೂಡ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಗಳೆಂಬ ಎರಡು ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತು. ಈ ಎರಡು ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆಗಳ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಆಂತರಿಕ ಕಲಹಗಳು, ದೌರ್ಜನ್ಯ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳು, ಕೋಮುಗಲಭೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಂತಹ ಕ್ಷಿಪ್ರಕರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 1970ರ ವೇಳೆಗೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆದು ಪೂರ್ವ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಷೇಕ್ ಮುಜಿಬ್ ರೆಹಮಾನ್‌ರವರ ನೇತೃತ್ವದ ಅವಾಮಿಲೀಗ್ ಪಕ್ಷವು ಸರಳ ಬಹುಮತವನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಸರ್ಕಾರ ರಚನೆಗೆ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕೊತ್ತಾಯಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಪೀಪಲ್ಸ್ ಪಾರ್ಟಿಯ ಮುಖಂಡರಾಗಿದ್ದ ಜುಲ್ಹಿಕರ್ ಆಲಿ ಭುಟ್ಟೋರವರು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಮುಜಿಬ್ ರೆಹಮಾನ್‌ರವರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು.

ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಅಂದಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ಜನರಲ್ ಯಾಹ್ಯಾಖಾನ್‌ರವರು ಸೇನೆಯ ಬಲದಿಂದ ಪೂರ್ವ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಭಿನ್ನಮತೀಯರನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವಂತಹ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದರು. ಪೂರ್ವ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸರನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿ ಸಾವಿರಾರು ಭಿನ್ನಮತೀಯರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಪಂಜಾಬಿ ಮಾತನಾಡುವಂತಹ ಪಶ್ಚಿಮ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಹಾಗೂ ಬಂಗಾಳಿ ಮಾತನಾಡುವಂತಹ ಪೂರ್ವ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ನಡುವೆ ಚಳುವಳಿಗಳು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡವು. ಪೂರ್ವ

ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಆರೋಪವೇನೆಂದರೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ತಮ್ಮ ಬಂಗಾಳಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತದೆಂದೂ, ತಮ್ಮ ಕೃಷಿ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದೂ ಹಾಗೂ ದೇಶದ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಆರೋಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾರ್ಚ್ 25, 1971ರಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಪಡೆಗಳು ಪೂರ್ವ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಪ್ರಮುಖ ನಗರವಾದ ಢಾಕಾದ ಮೇಲೆ ರಾತ್ರೋ ರಾತ್ರಿ ಯಾವುದೇ ಮುನ್ನೂಚನೆ ನೀಡದೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿತು. ಅವಾಮಿಲೀಗ್‌ನ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಂಬಲಿಗರಾದ ಢಾಕಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮೇಲೆ ಗುಂಡಿನ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿ ಬಂಗಾಳಿ ಭಾಷೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬಂಗಾಳಿ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ವಾರಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಬಂಗಾಳಿ ಭಾಷೆ ಮಾತನಾಡುವಂತಹ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಮನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸತತವಾಗಿ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಹಲವಾರು ಸಾವು ನೋವುಗಳುಂಟಾಗಿ ಷೇಕ್ ಮುಜಿಬರ್ ರೆಹಮಾನ್‌ರವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಇರಿಸಲಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಪೂರ್ವ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿದ್ದಂತಹ ಹಿಂದೂಗಳನ್ನು, ಬೌದ್ಧರನ್ನು, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರನ್ನು ಹಾಗೂ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಂರನ್ನು ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಣಹೋಮ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಆದರೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸದ ಅವಾಮಿಲೀಗ್ ನಾಯಕರು 'ಮುಕ್ತಿವಾಹಿನಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನಗರದಿಂದ ಕೂಡಿದ 'ಗೆರಿಲ್ಲಾ ಪಡೆ'ಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಪಶ್ಚಿಮ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದ ಹಿಂದೂಗಳು, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು, ಬೌದ್ಧರು ಹಾಗೂ ಹಲವಾರು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಾವಿರಾರು ನಿರಾಶ್ರಿತರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬರಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಹೀಗೆ ನಿರಾಶ್ರಿತರಾಗಿ ಬಂದಂತಹವರು ಭಾರತದ ಗಡಿ ಭಾಗಗಳಾದ ತ್ರಿಪುರಾ, ಅಸ್ಸಾಂ, ಮೇಘಾಲಯ, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದರು ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿರಾಶ್ರಿತರಾಗಿ ಬಂದಂತಹವರಿಗೆ ಅಂದಿನ ರಕ್ಷಣಾ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು. ಹಿಂದೆ ಕೃಷಿ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಉಗ್ರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿದ್ದಂತಹ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ಪೂರೈಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರವಾಹದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತಹ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ವಸತಿ, ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟೆ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಹಾಗೂ ಅವರ ರಕ್ಷಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡುವ ಭಾರತದ ನೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರು ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತ-ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಯುದ್ಧದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಚಿತ್ರಣ

ಭಾರತವು ಪೂರ್ವ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ್ದು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ನುಂಗಲಾರದ ತುತ್ತಾಗಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಯಾಹ್ಯಾಖಾನ್ ಭಾರತವನ್ನು ವೈರಿ ದೇಶವೆಂದು ಕರೆದು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಘೋಷಿಸುವುದಾಗಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಆಕ್ರಮಣ ನೀತಿಯನ್ನು ಮೊದಲೇ ಅರಿತಿದ್ದ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರು "1971 ಜೂನ್ 20ರಂದು ಜಲಂಧರ್ ಸಭೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ನಾವು ಶಾಂತಿ ಪ್ರಿಯರು, ನಾವು ಯುದ್ಧವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹೇರಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕರೆ ನೀಡಿದರು".

1966ರ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಯುದ್ಧದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಪ್ರಧಾನಿ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ, ರಕ್ಷಣಾ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರು ಹಾಗೂ ಮೂರು ಪಡೆಯ ದಂಡನಾಯಕರಾದ ಜನರಲ್ ಮಾಣಿಕ್ ಷಾ, ಜಿ. ಎಸ್. ಅರೋರಾ, ಜಿ. ಬಿ. ಬಿವೂರ್, ಕೆ. ಸಿ. ಕ್ಯಾಂದೇತ್ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ಪಾಕ್ ವಿರುದ್ಧ ಗೆಲುವಿನ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಮೂರು ಪಡೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ ಪಾಕ್ ವಿರುದ್ಧದ ಗೆಲುವಿನ ತಂತ್ರವನ್ನು

ಹೆಣೆದರು. 1971ರ ನವೆಂಬರ್‌ನಿಂದಲೇ ಭಾರತದ ಗಡಿ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ತ್ರಿಪುರಾ, ಮೇಘಾಲಯ, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ, ಅಸ್ಸಾಂ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೇಲೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ದಾಳಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿತು. ಹಾಗೂ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಹಲವಾರು ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಹಾನಿಮಾಡಿತು. ಇದರಿಂದ ಪ್ರೇರೇಪಣೆಗೊಂಡ ಜನರಲ್ ಯಾಹ್ಯಾಖಾನ್ 1971 ಡಿಸೆಂಬರ್ 3 ರಂದು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಘೋಷಿಸಿದರು. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಈ ದಾಳಿಯನ್ನು ಮೊದಲೇ ಅರಿತ್ತಿದ್ದ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರು ಸೇನೆಯ ಕಾಲ್ಡಳ, ಪರಂಗಿದಳ, ಶಸ್ತ್ರಾಗಾರಗಳ ಸಂಚಾರ, ಸಿಡಿಮದ್ದಿನ ಶಕ್ತಿಯ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಹಾಗೆಯೇ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಕ್ಷಿಪಣಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು.

ಮುಂಜಾಗ್ರತಾ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಂತಹ ವೇಗವಾಗಿ ಚಲಿಸುವಂತಹ ಯುದ್ಧ ವಿಮಾನಗಳನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ದರ್ಜೆಯ ರಾಡಾರ್ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಕೂಡಲೇ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ಭಾರತದ ವಿಮಾನ ನೆಲೆಗಳಾದ ಅಮೃತಸರ, ಪಠಾಣ್‌ಕೋಟೆ, ಶ್ರೀನಗರ, ಜೋದ್‌ಪುರ, ಅಂಬಾಲ, ಆಗ್ರಾಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿತು. ಭೀಕರ ದಾಳಿಯ ಮುನ್ನೂಚನೆಯನ್ನು ಮೊದಲೇ ಅರಿತ್ತಿದ್ದ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾದ ಯುದ್ಧ ತಂತ್ರವನ್ನು ಹೆಣೆದು ಯಾವುದೇ ಹಾನಿಯಾಗದಂತೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದು ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಯುದ್ಧದ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯುಳ್ಳ ಬಾಬೂಜಿಯವರ ಆದೇಶದಂತೆ ಆ ದಾಳಿಯ ಪ್ರತಿದಾಳಿಯಾಗಿ ಭಾರತದ ವಿಮಾನ ದಳವು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ವೈಮಾನಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಾದ ಮುರಿದ್, ಸರ್ಗೋಧಾ, ಚಂದೇರಿ, ಮಿಯನ್‌ವಾಲಿ, ಚಂಗಮಾಂಗ, ರಿಸಲ್‌ವಾಲ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮೇಲೆ ರಾತ್ರಿ ದಾಳಿಮಾಡಿ ಹಲವಾರು ಸೇನಾ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿತು. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ರಕ್ಷಣಾ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರಿಗೆ ಸಂದ ಮೊದಲ ಜಯವಾಗಿದೆ.

ಈ ದಾಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ವಿಮಾನಗಳು ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಬಂಕ್‌ಗಳು, ಬೆಂಕಿಗಾಹುತಿಯಾಗಿ ಕಚ್ ಬಳಿಯ ರಾಡಾರ್ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕೂಡ ಹಾನಿಗೀಡಾದವು. ಯುದ್ಧ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಬಾಬೂಜಿಯವರ ಆದೇಶದಂತೆ ಭಾರತದ ನೌಕಾದಳವು ಕರಾಚಿವರೆಗೂ ನುಗ್ಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಬಂದರುಗಳನ್ನು, ತೈಲಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿತ್ತಲ್ಲದೇ ಕೆಲವು ನೌಕೆಗಳನ್ನು ಸಬ್‌ಮೆರಿನ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ನಿರನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಲಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಸ್ವದೇಶಿ ಯುದ್ಧ ಪರಿಕರಗಳಾದ ಅರ್ಜುನ್ ಟ್ಯಾಂಕ್, ಪೃಥ್ವಿ, ತ್ರಿಶೂಲ್, ನಿಶಾಂತ್, ಪಿನಾಕ, ಆಕಾಸ್, ರಾಜೇಂದ್ರ, ರಾಡಾರ್, ಲೈಟ್ ಕಂಬ್ಯಾಟ್ ವಿಮಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಸೇನೆಯು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಲವಾಗ ತೊಡಗಿತು, ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರ ದೇಶಭಕ್ತಿ ಹೇಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಸ್ವತಃ ಅವರೇ ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿ ಇಂದ್ರಾಣಿದೇವಿಯವರ ಜೊತೆ ಸೈಲ್‌ಕೋಟ್ ವಿಭಾಗದ ಮುಂಜೂಣಿ ಸೈನಿಕ ಠಾಣೆಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಅಲ್ಲಿನ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ನೈತಿಕ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ತುಂಬಿದ್ದು ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಗೆ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರ ಭೇಟಿಯು ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಹೋರಾಡುವಂತಹ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತು. ಯುದ್ಧದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ವಾಯುಸಾರಿಗೆಯನ್ನು ಕುಂಠಿತಗೊಳಿಸಲು ಉಪಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಅದರಂತೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಯುದ್ಧ ನೌಕೆಗಳು ಸಬ್‌ಮೆರಿನ್‌ಗಳು ಹಾಗೂ ತೈಲ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿತ್ತಲ್ಲದೇ ಅಲ್ಲಿನ ವಾಯುಸಾರಿಗೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕುಂಠಿತಗೊಂಡು ಜೊತೆಗೆ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವಂತಹ ಎಲ್ಲಾ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ನಿಷೇದಿಸಲಾಯಿತು. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಜನರಲ್ ಎ. ಎ. ಕೆ. ನೈಯಾಜಿಯವರು ಡಿಸೆಂಬರ್ 16-1971ರಂದು ಶರಣಾಗತಿಯ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ ಉಗಮವಾಯಿತು. ಇಡೀ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಕೇವಲ 14 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮುಗಿಸಿ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕೊಡಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಯುದ್ಧದ ಜಯದಿಂದಾಗಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಿಂದ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶವು ವಿಮೋಚನೆಯಾಗಿ ಭಾರತದ 1047

ಸೈನಿಕರು ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. 3047 ಜನರು ಗಾಯಗೊಂಡು, 89 ಜನ ಯುದ್ಧರಂಗದಿಂದ ಕಣ್ಮರೆಯಾದರು. ಪಶ್ಚಿಮ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ 1426 ಸೈನಿಕರು ಮರಣ ಹೊಂದಿ 3611 ಜನರು ಗಾಯಗೊಂಡು 2149 ಜನ ಕಣ್ಮರೆಯಾದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ಕೂಡ 94 ಯುದ್ಧ ವಿಮಾನಗಳನ್ನು, 246 ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು, 2 ಯುದ್ಧ ಹಡಗುಗಳು, 2 ಸಬ್ ಮೆರಿನ್‌ಗಳು, 16 ಗನ್ ಬೋಟ್‌ಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು. ಭಾರತವೂ ಕೂಡ 45 ಯುದ್ಧವಿಮಾನ, 75 ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು.

ಭಾರತದ ಈ ವಿಜಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರು "1971ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ 18ರಂದು ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಸೇನೆಯ ಯಶಸ್ವಿಗೆ ದುಡಿದ ಮತ್ತು ಬಲಿದಾನ ಮಾಡಿದ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ ಕೊಡುಗೆಗೆ ಈ ಸಭೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣತೆತ್ತ ಹಾಗೂ ಅಂಗವಿಕಲರಾದ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಸಂಬಂಧಿಗಳಿಗೂ ನಾವು ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು". ಇವರ ಈ ಸಾಧನೆಯಿಂದಾಗಿ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶವು ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಯಿತು.

ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವನ್ನು ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಅಜರಾಮರಗೊಳಿಸಿದುದು, ಅವರು ಯುದ್ಧ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಅಪ್ರತಿಮ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಈ ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ, ಗಾಯಗೊಂಡ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಸೈನಿಕರ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮೇಲೆ ಅವರು ತೋರಿದ ಸಾಂತ್ವನ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕರ ಯೋಜನೆಗಳು ಅವರನ್ನು ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯಗೊಳಿಸಿವೆ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಹೋರಾಡಿ ವೀರ ಮರಣನ್ನಪ್ಪಿದ ಸೈನಿಕರ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸೈನಿಕರ ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಹಿತಾ ಕಾಪಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರು ಕಂಕಣಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು.

ರಕ್ಷಣಾ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನೆ ಎಂದರೆ ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಮೃತರಾದ ಯೋಧರ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹಾಗೂ ಅಂಗವಿಕಲರಾದ ಸೈನಿಕರು ಯಾರನ್ನೂ ಅವಲಂಬಿಸದೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಜೀವನ ನಡೆಸಬೇಕೆಂಬುದು ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರ ಆಶಯವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಂತೆಯೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದವರಿಗೆ, ಅಂಗವಿಕಲರಾದ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಹಲವಾರು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಹೊಸ ಹೊಸ ಸೈನಿಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು 1972 ಫೆಬ್ರವರಿ 22ರಂದು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು. ಈ ಯೋಜನೆಯಂತೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿಯೋಜನೆಗೊಂಡು ವೀರ ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಅಂತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಿಧವೆಯರಿಗೆ ಮೂಲವೇತನದ ಮೂರನೇ ನಾಲ್ಕರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬ ವೇತನವನ್ನು ನೀಡುವುದು, ಅವಿವಾಹಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಅವರ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗೆ ಕುಟುಂಬ ವೇತನ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರು. ಸೈನಿಕರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಂತಹ ಭತ್ಯೆಯ ದರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರು. ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಏನಾದರೂ ಗಾಯಗೊಂಡರೆ ಅಂತವರಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ "ಗಾಯಗೊಂಡ ವೇತನವೆಂಬ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು". ರಕ್ಷಣಾ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರ ಮತ್ತೊಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಾಧನೆ ಎಂದರೆ ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ವೀರಮರಣವನ್ನಪ್ಪಿದ ಯೋಧರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಶಿಕ್ಷಣ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯ, ಉದ್ಯೋಗ ಹಾಗೂ ವಿಧವೆಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಗಾಯಗೊಂಡ ಸೇನಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಸ್ವಂತ ಉದ್ಯೋಗದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು. ಸತ್ತಯೋಧರ ಇಬ್ಬರು ಅವಲಂಬಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಒದಗಿಸುವಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು.

ದೇಶ ಕಾಯುವಂತಹ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಪ್ರೀತಿ, ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವೀರಮರಣ ಹಾಗೂ ಗಾಯಗೊಂಡ ಸೈನಿಕರ ಕುಟುಂಬ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಮಿಲಿಟರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು ಹಾಗೂ ವೀರ ಸೈನಿಕರ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣವೆಚ್ಚ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯದ ವೆಚ್ಚ ಇವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಭರಿಸುವಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು.

ಬಾಬೂಜಿಯವರ ಮತ್ತೊಂದು ಕೊಡುಗೆ ಎಂದರೆ ಸೈನ್ಯವು ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯವಾಗಲೆಂದು ದೇಶಾದ್ಯಂತ 15 ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಗಳು, 68 ನೇಮಕಾತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಗಡಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವಂತಹ ಸೈನಿಕರಿಗೆ, ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟೆ, ವಿಶೇಷ ಭತ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಭತ್ಯೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು. ಜಗಜೀವನರಾಮರು ಮೂರನೇ ವೇತನ ಆಯೋಗದಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿಸಿ ಭಾರತದ ರಕ್ಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಮುಖ 7 ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ,

1. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಎಚ್.ಎ.ಎಲ್
2. ಭಾರತ್ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್
3. ಭಾರತ್ ಅರ್ಥಮೂವರ್ಸ್
4. ಬೊಂಬಾಯಿ ಮಜಗಾಂ ಹಡಗು ನಿರ್ಮಾಣ ಘಟಕ
5. ಸಿಕಂದರಾಬಾದ್‌ನ ಪ್ರಗಾಟೂಲ್ ಮತ್ತು
6. ಗೋವಾದ ಲಿಪ್‌ಯಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದರು.

ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಭಾರತದ ಮೂರು ಸೇನೆಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕಾದಂತಹ ಮದ್ದುಗುಂಡು, ಬಂದೂಕು, ಫಿರಂಗಿ, ಸೇತುವೆ, ಸ್ಪೋಟಕಗಳು ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳು ಭಾರತದ ರಕ್ಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವಂತಾಯಿತು, ಇದರಿಂದ ದೇಶದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗವಕಾಶಗಳು ದೊರೆತವು. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಜಗಜೀವನರಾಮರು ರಕ್ಷಣಾ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದವರೆಗೂ ಭಾರತದ ರಕ್ಷಣಾ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಅವರು ತೋರಿದ ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ದಕ್ಷತೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಜಾಗೃತ ನಿಲುವು ಪ್ರಶಂಸೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಜಾತಿ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಿಯರಿಗೆ ಮುಕ್ತ ಪ್ರವೇಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದರು. ಜಗಜೀವನರಾಮರವರು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ವಿರುದ್ಧ ಜಯದ ರುವಾರಿ, ದಲಿತರ, ವಿಮೋಚಕರು ಹಾಗೂ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದ ವಿಮೋಚನೆಯ ರುವಾರಿಗಳು. ಇವರ ಈ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡ ಬಾಂಗ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರವು ಭಾರತ ರತ್ನ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಸಮನಾದ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಾದ 'ಮುಕ್ತಿಬದೋ ಮೈತ್ರಿ ಸಮ್ಮಾನ್' ಎಂಬ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಜಗಜೀವನರಾಮರವರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ, ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ, ರೈಲ್ವೆ ಸಚಿವರಾಗಿ, ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಸಚಿವರಾಗಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ, ಈ ದೇಶದ ಉಪಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವಂತಹ ಭೌತಿಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಸದ್ಭಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಸದೃಢವಾದ, ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಬಲಿಷ್ಠ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಮುಂದಾದರು. ಅದರಂತೆಯೇ ಯಶಸ್ವಿಯೂ ಆದರು. ಇವರ ಅಧಿಕಾರವಧಿಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಂತಹ ಹಲವಾರು ಕಾನೂನು ಕಾಯ್ದೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಬಾಬೂಜಿಯವರು ಒಬ್ಬ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಚತುರ ಚಾಣಾಕ್ಷ ರಾಜಕೀಯ ಮುತ್ಸದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಜಗಜೀವನರಾಮರವರ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ಇಂದಿನ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ. 1969ರಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ನಂತರ ನಡೆದ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರನ್ನು ಮತ್ತೆ ಈ ದೇಶದ ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ 1977ರಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದಂತಹ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬೇಸತ್ತು ಇಂದಿರಾ ವಿರುದ್ಧ ಸೆಟೆದು ನಿಂತು ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿ ತಾವೇ "ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್" ಎಂಬ ಹೊಸ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಿದಂತಹ ಚತುರ ರಾಜಕಾರಣಿ. ಇವರಂತೆ ದಕ್ಷ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನೀಡಿದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ರಾಜಕಾರಣಿಯನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತದ ರೈಲ್ವೆ ವಲಯಕ್ಕೆ ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರ ಕೊಡುಗೆಗಳು

* ಡಾ. ಕುಮಾರ.ಡಿ. **ಡಾ.ಆರ್.ಶರಣಮ್ಮ

ಭಾರತವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ನಂತರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಂತರಿಕ ಕಲಹಗಳು, ಮತೀಯ ಗಲಭೆಗಳು, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಬಡವರ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಜೊತೆಗೆ ದೇಶವು ಭಾರತ-ಪಾಕ್ ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿಭಜನೆಯಾದ ಮೇಲೆ ದೇಶ ದೇಶ ನಡುವೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತಹ ನೌಕರರನ್ನು ಹಾಗೂ ಸರಕು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಗೆ ಸಾಗಿಸಲು ರೈಲು ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸಾಧನವಾಯಿತು. ರೈಲು ಸಾರಿಗೆಯು ಭಾರತದ ಎರಡನೇ ಅತ್ಯಂತ ಬೃಹತ್ ಉದ್ಯಮಿಯಾಗಿದ್ದು 2ನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳು ಅಷ್ಟೇನೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಲ್ಲದ ಕಾರಣ ರೈಲು ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅಧೋಗತಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.

ಭಾರತೀಯ ರೈಲ್ವೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ಸಮನಾದ ಆಯವ್ಯಯ ಮಂಡನೆಯಾದರೆ ರೈಲ್ವೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಬೇರೆಯದೆ ಆಯಾವ್ಯಯ ಮಂಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನರು ರೈಲ್ವೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಭಾರತದ ರೈಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ದೇಶದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಅನ್ನದಾತ ಸಂಸ್ಥೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಇಂತಹ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ದರ್ಜೆಯ ಸಚಿವರು, ಸಚಿವರಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಲೆಂದು ಒಬ್ಬ ರೈಲ್ವೆ ರಾಜ್ಯ ಸಚಿವ, ಒಬ್ಬ ಹಣಕಾಸು ಕಮಿಷನರ್, 5 ಮಂದಿ ಸದಸ್ಯರು ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಕ್ಷರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಮರ್ಥನಾಗಿರಬೇಕು ಹಾಗೂ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಲಾಲ್ ಬಹದ್ದೂರ್ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ ರಾಜೀನಾಮೆಯಿಂದ ತೆರವಾದ ರೈಲ್ವೆ ಸಚಿವ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯು ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿದ್ದ ಜವಾಹರ್‌ಲಾಲ್‌ನೇಹರುರವರಿಗೆ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ವಿಶೇಷ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದಂತಹ ಜಗಜೀವನರಾಮರು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ನೆಹರುರವರ ಆದೇಶದಂತೆ 1956ರಲ್ಲಿ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರು ಭಾರತ ದೇಶದ ರೈಲ್ವೆ ಸಚಿವರಾಗಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 2ನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದು ರೈಲ್ವೆಯಲ್ಲಿನ ಹಲವಾರು ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು.

ರೈಲ್ವೆ ಸಚಿವರಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರು ದೇಶದ ಜನತೆಗೆ ಒಳಿತಾಗಲೆಂದು ರೈಲ್ವೆಯ ಆಧುನೀಕರಣದತ್ತ ಪ್ರಥಮ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟರು. 1853ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಗೊಂಡ ರೈಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಎರಡನೇಯ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಹಾಗೂ ದೇಶ ವಿಜೃಂಭನೆಯ ಭೀಕರತೆಯಿಂದ ಭಾರತವು ಕೇವಲ 42 ರೈಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ತುಂಬಾ ಹಿಂದುಳಿದಂತಹ ರೈಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಆಡಳಿತದ ಚುರುಕು ಮುಟ್ಟಿಸಿ ದೇಶದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಹೊಸ ಹೊಸ ಹಳಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಗೂಡ್‌ಬೋಗಿಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಬೋಗಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ ಭಾರತದ ರೈಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯೇ 4ನೇ ದರ್ಜೆಗೆ ಏರಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಡಾ. ಕುಮಾರ.ಡಿ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

ಡಾ.ಆರ್.ಶರಣಮ್ಮ, ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಂಶೋಧನ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತಾರಣೆ ಕೇಂದ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

1956ರಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆದ ನಂತರ ರೈಲ್ವೆ ಸಚಿವರಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬಾಬೂಜಿಯವರು ದೇಶದ ಮೂಲ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಾದ ಉಕ್ಕು, ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು ಮತ್ತು ಸಿಮೆಂಟ್ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದಂತಹ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಇದ್ದಂತಹ ಏಕಮುಖ ರೈಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬದಲಾಗಿ ದ್ವಿಮುಖ ರೈಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದರು.

ಜಗಜೀವನರಾಮರ ಒಂದು ಮಹತ್ಸಾಧನೆ ಎಂದರೆ ತುಂಬಾ ಕ್ಲಿಷ್ಟಕರವಾದ ನದಿಗಳ ಮೇಲೆ ರೈಲ್ವೆ ಮತ್ತು ಮೇಲುಸೇತುವೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದು, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಹಾಗೂ 2ನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹಲವಾರು ಸೇತುವೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಇವರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸೇತುವೆಗಳೆಂದರೆ:

1. ಮೊಕಮಹ್‌ನಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ನದಿಯ ಮೇಲೆ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸೇತುವೆ
2. ಸೋನ್‌ಪುರ ಮತ್ತು ಹಾಜೀಪುರಗಳ ನಡುವೆ ಗಂಡಕ್ ಸೇತುವೆ
3. ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ನದಿಯ ಮೇಲೆ ಮೇಲ್‌ಸೇತುವೆ

ಜಗಜೀವನರಾಮರ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಈ ಸೇತುವೆಗಳಿಂದ ರಾಜ್ಯ-ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸರಕು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕಾದಂತಹ ಸರಕು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿ ಭಾರತ ದೇಶವು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಅನುಕೂಲಕರವಾಯಿತು.

ಭಾರತ ದೇಶದ ರೈಲ್ವೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ರೈಲ್ವೆಯ ಕುರಿತಂತೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಾರಿ ಅಂದರೆ ಏಳು ಬಾರಿ ರೈಲ್ವೆ ಬಜೆಟ್ ಮಂಡಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷತೆ ಏನೆಂದರೆ 7 ಬಾರಿ ಆಯಾ ವ್ಯಯ ಮಂಡಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಒಮ್ಮೆಯೂ ಸಹ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ದರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದಂತಹ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಾದ ಅಮೇರಿಕಾ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನ, ರಷ್ಯಾ, ಚೀನಾ ಮುಂತಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ರೈಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿತ್ತಿದ್ದ ಜಗಜೀವನರಾಮರು ರೈಲ್ವೆಯ ಭವಿಷ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ 25 ಕೆ.ವಿ.ಎ.ಸಿ ವಿದ್ಯುತ್‌ಚಾಲಿತ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇವರ ಈ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ಹೊರದಿಂದ ಮೊಘಲ್ ಸಾರಾಯ್‌ವರೆಗೆ, ಬುಸಾವಲ್ ತಾಂಬರಂನಿಂದ ವಿಲ್ಲುಪುರಂವರೆಗೆ ವಿದ್ಯುತ್‌ಚಾಲಿತ ರೈಲುಗಳು ಓಡಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವು.

ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ರೈಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಗಣನೀಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕಂಡಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಇವರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ರೈಲು ಮಾರ್ಗಗಳು ವ್ಯಾಗಿನಗಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ರೈಲು ಮಾರ್ಗಗಳ ಆಧುನೀಕರಣ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡಿತು. ಜಗಜೀವನ್‌ರಾಮ್‌ರವರ ಮತ್ತೊಂದು ಗಣನೀಯ ಸಾಧನೆ ಎಂದರೆ ಡೀಸಲ್ ಲೋಕೋಮೋಟಿವ್‌ಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಗೂಡ್ಸ್ ರೈಲುಗಳನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು.

ಇಂದು ನಾವು ರೈಲ್ವೆ ನೌಕರರಿಗೆ ಇರುವಂತಹ ಹಲವಾರು ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಅಂದಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರೈಲ್ವೆ ನೌಕರರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಅಷ್ಟೇನೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರೈಲ್ವೆ ನೌಕರರಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಲೆಂದು 'ಪಿಂಚಣಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು' ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನೀರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ದಲಿತರ ಆಶಾಕಿರಣವಾದ ಡಾ. ಬಿ. ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು ಚೌಡರಕರೆ

ನೀರಿಗಾಗಿ ದಲಿತರ ಪರ ಬೃಹತ್ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅದೇ ರೀತಿ ದಲಿತರ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಆಶಾಕಿರಣವಾದ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಜಾತಿಸೂಚಕವಾಗಿ ಇಟ್ಟಿದಂತಹ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನೀರಿನ ಮಡಕೆಯನ್ನು ಒಡೆದುಹಾಕಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಹೋರಾಟದ ಮನೋಭಾವ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದಂತಹ 'ಪಂಡಿತ್‌ಪಾನಿ' ಎಂಬ ಹಳೆಯ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು.

ಏಕೆಂದರೆ ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ರೈಲ್ವೆ ಇಲಾಖೆಗೆ ನೀರನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವವರು ಮೇಲ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಪಂಡಿತರು ಕೆಳವರ್ಗದವರ ಮೇಲೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಇವರ ದೌರ್ಜನ್ಯ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿತಿದ್ದ ಬಾಬೂಜಿಯವರು ಭಾರತದ ರೈಲ್ವೆ ಸಚಿವರಾದ ಮೇಲೆ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿ 'ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀರು' ಎಂಬ ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಾರಿಗೆ ತಂದರು. ಇದರಿಂದ ನೀರು ಸರಬರಾಜಿನ ವಿಶೇಷ ಅಧಿಕಾರವು ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ, ಧರ್ಮದವರಿಗೆ ಸಿಗುವಂತಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದುವರಿದಂತೆ ಭಾರತದ ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತಹ ಜಾತಿ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರು 1956ರಲ್ಲಿ ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣದ ಫಲಹಾರ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ, ರೆಸ್ಟೋರೆಂಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ, ಉಪಹಾರ ಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ, ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಅಡುಗೆಯವರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದ್ದು ಇವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಹಿಡಿದ ಕೈಗನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ.

ಮೀಸಲಾತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇಂದಿನದಲ್ಲ. ಸಂವಿಧಾನದ 16ನೇ ಮತ್ತು 335ನೇ ವಿಧಿಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟಜಾತಿ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗದವರಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂವಿಧಾನಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಆಗಾಗ ಕೆಲವು ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದೆ. ಈ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನೆಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣಕರ್ತರು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಮಿತಿಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಮೇಲೆ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರು ಕೂಡ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರೊಂದಿಗೆ ಒಟ್ಟು ಐದು ಸಮಿತಿ-ಉಪಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು, ಅವುಗಳೆಂದರೆ:

- 1) ನಿಯಮಾಳಿಗಳ ಕ್ರಮಬದ್ಧತಾ ಸಮಿತಿ
- 2) ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಸೇರಲ್ಪಡದ ಮೇಲಿನ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿ
- 3) ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಉಪ ಸಮಿತಿ
- 4) ಸೇರಲ್ಪಡದ ಮತ್ತು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಸೇರಲ್ಪಡುವ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಉಪಸಮಿತಿ
- 5) ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂವಿಧಾನ ಸಮಿತಿ

ಮುಂತಾದ ಐದು ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರು ಮೀಸಲಾತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಅಪಸ್ವರ ಬಂದರೆ ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಮುಂದುವರಿಯ ಬೇಕೆಂಬುದು ಇವರ ದೃಢ ನಿಲುವಾಗಿತ್ತು. ಸಂವಿಧಾನದ ರಚನೆ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರಿತಿದ್ದ ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರು ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಲು 'ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಭದ್ರ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು.' ಆದರೆ ಇದರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ದೇಶದೆಲ್ಲೆಡೆ ಹಲವಾರು ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳು ನಡೆದವು. ಆದರೂ ಕೂಡ ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್ ಇವರ ಆದೇಶವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಿತು. ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಭದ್ರ ಮೀಸಲಾತಿಯು ರೈಲ್ವೆ ಇಲಾಖೆಯು ಸೇರಿದಂತೆ ಇನ್ನಿತರ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ

ವಿಸ್ತರಿಸಿತು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ 10 ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ನಿಗದಿಯಾಗಿದ್ದ ಈ ಮೀಸಲಾತಿಯು ಜಗಜೀವನ್‌ರಾಮ್ ಕೇಂದ್ರ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಮಿಸಲಾತಿಯು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮುಂದುವರಿಯುವಂತಾಯಿತು. "ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಭದ್ರ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಕೀರ್ತಿ ಜಗಜೀವನ್‌ರಾಮ್‌ರವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ." ಜಗಜೀವನ್‌ರಾಮರು ರೈಲ್ವೆ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಂತಹ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸೇವೆ ಎಂದರೆ 'ತತ್ಕಾಲ್ ಸೇವೆ'. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ಒಂದು ದಿನ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಟಿಕೆಟ್ ಬುಕ್ಯಿಂಗ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತಹ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸೇವೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸೇವೆಯ ಜಾರಿಯಿಂದಾಗಿ ಇಂದು ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸೇವೆಯು ಇಂದೂ ಕೂಡ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ರೈಲ್ವೆ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಲೆಂದು ಜಗಜೀವನ್‌ರಾಮ್‌ರವರು 650 ಕಿ.ಮೀ ಉದ್ದದ ಬ್ರಾಡ್‌ಗೆಜ್, 610 ಕಿ.ಮೀ ಉದ್ದದ ಮೀಟರ್‌ಗೆಜ್ ಹಾಗೂ 1500 ಕಿ.ಮೀ ಉದ್ದದ ರೈಲ್ವೆ ಹಳಿಗಳನ್ನು ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದರ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದರು. ರೈಲ್ವೆ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಬಾಬೂಜಿಯವರ ಮನದ ಆಶಯವಾಗಿತ್ತು ಹಾಗಾಗಿ ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ರೈಲುಗಳನ್ನು ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆ ರೈಲುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಲೆಂದು ಸ್ಲೀಪರ್ ಕೋಚ್‌ಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ನವೀನ ಮಾದರಿಯ ಎರಡು ಶ್ರೇಣಿಯ ಸ್ಲೀಪರ್ ಕೋಚ್‌ಗಳು ಹಾಗೂ ಮೂರು ಶ್ರೇಣಿಗಳ ಸ್ಲೀಪರ್ ಕೋಚ್‌ಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ರೈಲ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಪಯಣಿಸುವಂತಹ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಲೆಂದು ಹವಾನಿಯಂತ್ರಿತ ಬೋಗಿಗಳು, ಶೌಚಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆಹಾರವನ್ನು ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಕ್ಯಾಟೀನ್‌ಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದೆ ಜಗಜೀವನ್‌ರಾಮ್‌ರವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಇವುಗಳ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಾಗಿ ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವಂತಹ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಏರಿಕೆಯಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯುಂಟಾಗಿ ಸದೃಢ ಭಾರತರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತು.

ಜಗಜೀವನ್‌ರಾಮ್‌ರವರು ರೈಲ್ವೆ ನೌಕರರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿತಿದ್ದು ಅವರ ಹಿತಾರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ದೇಶದೆಲ್ಲೆಡೆ ರೈಲ್ವೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು, ಹಾಲಿಡೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿಧಾಮಗಳನ್ನು ತೆರೆದರು. ಹಾಗೂ ಅವರ ಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಲೆಂದು ರೈಲ್ವೆ ಸ್ಕೂಲ್ ಹಾಗೂ ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರು. ಜಗಜೀವನ್‌ರಾಮ್‌ರ ಮತ್ತೊಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಾಧನೆ ಎಂದರೆ ರೈಲು ಸಂಚಾರದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತಹ ಒತ್ತಡವನ್ನು ತಡೆಯುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 2ನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ 25,000 ಲೋಕೋಮೋಟಿವ್, 78,000 ಕೋಚ್ ಮತ್ತು 99,000 ವ್ಯಾಗೀನ್‌ಗಳನ್ನು ದೇಶೀಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಳಿಗಳ ಮೇಲಿಟ್ಟರು. ಇದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ಒತ್ತಡಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಸರಾಗವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ರೈಲ್ವೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ದೇಶದೆಲ್ಲೆಡೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದರು.

ಲಭ್ಯವಿರುವಂತಹ ಹಣಕಾಸನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಸದ್ಭಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಶೇಷ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಂತಹ ಜಗಜೀವನ್‌ರಾಮರು ಇಡೀ ರೈಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು, ಸಂಚಲನೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದರು. ಇವರ ಸಾಧನೆಯ ಗೌರವಾರ್ಥವಾಗಿ 'ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಜಗಜೀವನ್‌ರಾಮ್ ರೈಲ್ವೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆ' ಹಾಗೂ 'ಲಕ್ನೋವಿನಲ್ಲಿ ಜಗಜೀವನ್ ರೈಲ್ವೆ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ದಳ ಅಕಾಡೆಮಿಯನ್ನು' ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ತುಂಬಾ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದ ರೈಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಕಾಯಕಲ್ಪವನ್ನು ನೀಡಿ ಆಡಳಿತ ಚುರುಕು ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ರೈಲು

ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಆರ್ಥಿಕ ಉದ್ಯಮವಾಗಿ ಬೆಳೆವಣಿಗೆಯಾಗಲು ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಭಾರತ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲು ಜಗಜೀವನ್‌ರಾಮ್‌ರವರ ಪರಿಶ್ರಮ ಅವರ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಾಣದ ಚಿಂತನಗಳೇ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಅಗ್ರಹಾರ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ., ಎನ್. ಸಿ. ಮಹೇಶ್, ವಿಮೋಚನೆಯ ಹರಿಕಾರ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, 2006,
2. ಪ್ರೊ. ಟಿ. ಯಲ್ಲಪ್ಪ ಬೂತಯ್ಯ., ಜಗಜೀವನ್‌ರಾಮ್‌ರವರ ಬರಹಗಳು ಮತ್ತು ಭಾಷಣಗಳು, ಆದಿಭಾರತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, 2005.
3. ಪ್ರೊ. ಮೈಲಹಳ್ಳಿ ರೇವಣ್ಣ., ಬಾಬೂಜಿ ಚಿಂತನ-ಮಂಥನ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಮೈ.ವಿ.ವಿ, 2012,
4. ಅದೇ,
5. ಹೆಚ್. ವೆಂಕಟೇಶ್., ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಸಂಕೇತ ಡಾ. ಬಾಬು ಜಗಜೀವನ್‌ರಾಮ್, ಹೆಚ್. ವೆಂಕಟೇಶ್ ಪ್ರಕಾಶನ, 2009,
6. ಪ್ರೊ. ಹೆಚ್. ಲಿಂಗಪ್ಪ., ಸಮಾಜಮುಖಿ ರಾಜಕಾರಣಿ ಜಗಜೀವನ್‌ರಾಮ್, ರಶ್ಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ, 2010,
7. ದಾಸನೂರು ಕೂಸಣ್ಣ., ಸಮರ್ಥ ಸಂಸದೀಯಪಟು ಡಾ. ಬಾಬು ಜಗಜೀವನ್‌ರಾಮ್, ಮಾತಂಗ ಪ್ರಕಾಶನ, 2004,
8. ಅದೇ,
9. ಪ್ರೊ. ಮೈಲಹಳ್ಳಿ ರೇವಣ್ಣ., ಬಾಬೂಜಿ ಚಿಂತನ-ಮಂಥನ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈ.ವಿ.ವಿ. 2012,

IMPACT OF SELF CONFIDENCE ON ACADEMIC ACHIEVEMENT OF TEACHER TRAINEES OF D.ED COLLEGES A CASE STUDY OF MYSORE DISTRICT

Dr. R. Sharanamma,

Lecturer in Education,
Dos in Education KSOU, Mysore

Introduction:

Teacher Educator always play a crucial role in preparing communities and societies towards exploring new horizons and achieving high levels of progress and development. They are the prime agents of change. The significance of the emerging role of teacher has never been so critical as at this Juncture. Professionalism in teacher education has been a matter of concern and attention in India, particularly during the last five decades. The National policy on education 1986/1992 clearly recognizes this and stipulate. "The Status of the teacher reflects the Socio-cultural ethos of a society. It is said that no people can rise above the level of its teachers. The government and community should endeavour to create conditions which will help to motivate and inspire teachers on constructive and creative live". Earlier, the Kothari commission (1964-66) has also made specific recommendations to improve upon the professional, academic and social aspects of teachers over the years several innovative steps and contributions of state and national level organizations towards revamping teacher education have been appreciable.

The teacher educators in the class room come across with varying abilities and attitude. Each teacher educator differs very much in their physical, mental temperamental qualities. Psychologically there is a self that shows individual differences. More self reliant by deriving more benefit from the educational programmes to which he is exposed he could reason more efficiently and become more self confident.

Need and significance of the Study

There are a number of variables that effect the Academic achievement of teacher trainees. In this regard environment, intelligence, self confidence, and parental, socio-economic, Status are said to be countable. A well adjusted pupil can perhaps be able to develop a high sense of worth in him and thus infuses confidence. The confidence so gained gives him a greater scope for the knowledge of what he is capable and he is not capable. This personal assessment of him in concerned life situations can show light to his future life situation. Thus development of self confidence on the fundamental aspects shapes the personality of an individual.

It is necessary to make the D.Ed student teachers to feel self confident not only to adjust effectively to their environment but also to achieve in their examinations unless it is known what the patten of their self confidence is and what factors are affecting it, it will be difficult to tackle their self confidence. Hence this study was undertaken with the purpose of making suggestions and arriving at important educational implications.

Objectives

1. To find out the Academic Achivement of D.Ed teachers trainees studying at different D.Ed colleges of Mysore district.
2. To find out the self confidence of D.Ed teacher trainees studying at different D.Ed colleges of Mysore district.

- To study the relationship between self confidence and Academic achievement level of the D.Ed teacher trainees studying at different D.Ed college of Mysore district.

Sample:

Eight D.Ed college of Mysore district were selected randomly. Total found hundred students were selected randomly selecting 50 students from each D.Ed college including boys and girls. The D.Ed student teachers of the colleges of Education at Mysore district forms the population for the present study. The study included a sample of 400 D.Ed. student the sample was considered to be fairly representative; it included trainees coming from different villages of Mysore district stratified Random Technique is employer no of D.Ed student in Mysore district.

Tools and Techniques used:

- Investigator used Basavannas (1975) self – confidence inventory.
- Academic Achievement marks were collected from college records.

Techniques:

- T – test is used to study the significant level of Academic. Achievement of boys and girls.
- T – test is used to study the significant level self confidence of boys and girls.
- 'r' – value (Karl Pearson co – efficient) is used to study the correlation between self confidence and Academic Achievement.

Hypothesis

Table – 1

Academic Achievement of boys and girls

Sex	Number	Average	Standard Deviation	't' value	Significant level
Boys	168	53.73	10.50819	- 304	Not Significant
Girls	232	54.05	9.96806		

Academic Achievement of boys and girls (t – 304) found to be (**not significant**) at 0.05 level of confidence. This means there is no significant difference between boys and girls in Academic achievement.

Table – 2

Self confidence of boys and girls

Sex	Number	Average	Standard Deviation	't' value	Significant level
Boys	168	62.44	13.06765	. 149	Not Significant
Girls	232	62.24	13.66257		

Self confidence of boys and girls is .149 and found to be not significant at 0.05 level of confidence. This means that there is no significant difference between the self confidence of boys and girls.

Table – 3
Correlation between Self confidence and Academic Achievement

Serial No	Variables	Number	Deviation	'r' value	Significant level
1	Academic Achievement	400		0.54	Significant
2	Self Confidence	400			

The obtained co-efficient of correlation between the Academic Achievement and self confidence ($r = 0.54$) was found to be significant beyond the 0.01 level of confidence. This means that there is a positive significant, relationship between two variables.

The main purpose of the present investigation was to examine the effect of self confidence of the D.Ed students teacher trainees on their Academic Achievement.

Findings

The findings of the study were as follows.

1. There is no significant difference between the academic achievement of boys and girls.
2. There is no significant difference between the self confidence of boys and girls.
3. There is positive relationship between Academic Achievement and self confidence.

Suggestions

Hence it can be concluded that for teacher empowerment self confidence play an important role. In the present study we have examined that academic performance of the trainees are positively related with their self confidence. This in turn empowers both teacher education and trainees in all their Academic endeavor.

1. So the training institutions should provide, lot of scope for boosting the self confidence in the teacher trainees.
2. The teacher educators should also be competent enough to provide suitable situations for the trainees to improve their self confidence level.

REFERENCES

1. Basavanna M. "Manual for self confidence inventory". Varanasi Rupa Psychological Centre 1975.
2. Cicirelli V.G. "Self concept and children from different S.E.S". the journal of Psychology Vol. 194, 1976. PP. 217-222.
3. Cuningham & "Effect of community on pupil Self-concept". Dissertation Abstract Elizabeth Pose International, Vol 35 (2), 1974.
4. Verma L.K. "A study of Self-concept in relation to S.E.S. and intelligence". Quest in Education Vol. 16(2) 1971 PP 139-143.
5. Curry, Nancy, Lou "Effect of community on Pupil self – concept" dissertation Abstract International, Vol 36 (6) 1975.

6. Goswami P.K. "A study of self – concept of adolescents and its relationship to scholastic achievement" Second Survey of research in Education No. 488, 1973.
7. Gupta, Arunkumar & "Self – concept in relation to intelligence SES" Indian Education Suresh Shamrma Review, Vol. 15 (3) July 1980. P.P. 39 – 49.
8. Mohan A "Development of self – concept in relation to intelligence at adolescent level" Second Survey of Research in Education. 1975 PP – 186.
9. Ramkumar "Intelligence and self – concept" Education and psychology Review, Vol. 10 (3) 1970 PP 154 – 157.
10. Ramkumar & "Self – Concept & achievement in school subjects of prospective Vasantha University entrants". A Survey of Research in Education.
11. Sinha "Self – Disclosure in relation to intelligence". Quest in Education Vol. 1 (6) 1974 PP 14.
12. Tandon R.K. "The group test of General Mental Aridity". Dept. of Psychology K.G.K. College Moradabad 1971.